

תכנית לימודים כיתה ט
 ישראל – אדם חברה וסביבה

פרקי תכנית הלימודים :

1. מבוא- ישראל במזרח התיכון : ארץ קטנה במרחב מורכב
2. מערכות הנוף בישראל – הגאוגרפיה הפיזית
3. מערכת המים בישראל – התמודדות האדם עם משאב במחסור
4. אוכלוסייה ויישובים בישראל
5. כלכלה ותשתיות
6. סביבה וקיימות בישראל

1. מבוא- ישראל במזרח התיכון : ארץ קטנה במרחב מורכב (4 ש')

הערות והמלצות	מושגים	דוגמאות לפיתוח כישורי למידה וחיבה	מוקדי הוראה והצעות לסוגיות מרכזיות	פרקי לימוד
<p>ניתן להתייחס למעבר צבאות לאורך ההיסטוריה והשארית חותמם של השליטים.</p> <p>יש להביא ציטוטים מהתנ"ך המתארים את הדרכים העתיקות במזרח התיכון</p>	<p>המזרח התיכון, גשר בין יבשתי, מיצרים, תעלת סואץ, דרך ההר, דרך הים</p>	<p>שאלת שאלות -שאלת שאלות מגוונות על מיקומה הגאופוליטי של ארץ ישראל. -הבנת העיקרון של מיקום, גורמיו, יתרונותיו והשפעתם על תופעות במרחב ותפרוסתן. -הבנת העיקרון המתייחס ליחסי גומלין בין מקומות ובהתאם שאלת "שאלות הגאוגרף" ביחס לתנועות אנשים, סחורות ורעיונות במרחב.</p> <p>זיהוי רכיבים וקשרים -זיהוי גופי מים ומדינות האזור במפה. -זיהוי והבנת הקשר סיבה-תוצאה בין מיקומה של ארץ ישראל ובין היווצרות נופים תרבותיים מגוונים. -זיהוי אירועים חשובים לאורך ההיסטוריה, הקשרם לדרכים העתיקות באזור וזיהוי חותמם במרחב.</p>	<p>הגדרת אזור המזרח התיכון המהווה אזור מעבר בין שלוש יבשות -מיקומה הגאופוליטי של ארץ ישראל במרכז הגשר הבין יבשתי:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● גשר יבשתי (דרכים עתיקות למעבר צבאות וסוחרים, מסילות ברזל, צינורות נפט) ● גשר ימי המאפשר פיתוח כלכלי ומהווה מוקד עניין של המעצמות (מיצרים ותעלת סואץ) <p>-השפעת מיקום המזרח התיכון בכלל וארץ ישראל בפרט על היווצרות נופים תרבותיים מגוונים במרחב: דתות, לאומים, שפות, לבוש, מאכלים, ארכיטקטורה ועוד.</p>	<p>1. פתיח: (2 ש')</p> <p>א. ישראל במזרח התיכון – אזור מעבר במרכז הגשר הבין יבשתי</p> <p>ב. מפגש נופים תרבותיים במזרח התיכון</p>

<p>"ארץ ישראל" "מדינת ישראל", גבול, גבול המנצל תוואי טבעי, גבול שאינו מנצל תוואי טבעי, המנדט הבריטי, תכנית החלוקה 1947, קו שביתת הנשק 1949 - "הקו הירוק", קו הפסקת האש 1967 – "הקו הסגול", הסכמי אוסלו, תכנית ההינתקות, גדר ההפרדה</p>	<p>השוואה - השוואה בין תוואי הגבול של מדינת ישראל והסקה לגבי האירועים שהובילו לשינויי התוואי. זיהוי רכיבים וקשרים והסקת מסקנות -הבחנה במאפיינים של סוגי גבולות שונים. -יצירת תובנות חדשות לאור הבנת המונחים "ארץ ישראל" ו"מדינת ישראל". ייצוג הידע בדרכים מגוונות המחשת מיקום גבולות ארץ ישראל לפי התנ"ך במפות והבנת משמעותם (גבולות ההבטחה....) -ייצוג הידע על אירועים היסטוריים והשפעתם על עיצוב גבולות מדינת ישראל במפות. -הצדקת בחירת דרך ייצוג זו לנושא הנלמד.</p>	<p>הבחנה בין המושג "ארץ ישראל" כיחידה גאוגרפית לבין המושג "מדינת ישראל". גבולות ארץ ישראל בתנ"ך -סוגי גבולות -השינויים בתוואי הגבולות- תוצאה של מלחמות והסכמים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • הגבולות בתקופת המנדט הבריטי (1918-1948) • גבולות תכנית החלוקה 1947 • הגבולות בעקבות מלחמת העצמאות, 1949 (גבולות "שביתת הנשק"- "הקו הירוק") • הגבולות בעקבות מלחמת ששת הימים (גבולות הפסקת האש 1967 - "הקו הסגול") ומלחמת יום כיפור (הסכמי הפרדת הכוחות) • גבולות ישראל בעקבות הסכמי השלום עם מצרים וירדן • ישראל והרשות הפלסטינית: הסכמי אוסלו, ההינתקות מרצועת עזה וגדר ההפרדה 	<p>2. גבולות ישראל (2) ש') א. פתיח – גבולות הארץ והמדינה ב. גבולות ישראל כיום ג. שינויים בתוואי הגבולות</p>
--	--	--	---